

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

**IŠVADA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO
„DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2006 M. RUGPJŪČIO 29 D.
NUTARIMO NR. 831 „DĖL FINANSINĖS PAGALBOS PRIEMONIŲ TEIKIMO
NEĮGALIESIEMS, STUDIJUOJANTIEMS AUKŠTOSIOSE MOKYKLOSE, TVARKOS
APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKAITIMO“ PROJEKTO
(toliau – Projektas)
(TAP-19-1121(2) (TAIS Nr. 19-6641(3)))**

2019-08-02 Nr.NV-2265

Vilnius

Ivertinę pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2019 m. liepos 12 d. išvadoje Nr. NV-2043 pateiktas pastabas patikslinto Projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas:

1. Konstatuotina, kad neatsižvelgta į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2019 m. liepos 12 d. išvadoje Nr.NV-2043 pateiktas 1, 3, 6, 10, 11 pastabas ir pasiūlymus, tačiau kartu su Projektu nėra pateikta derinimo pažyma dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies (žr. Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, 54 punktą).

2. Pakartotinai teikiame pastabą, kad reikia tikslinti Projektu nauja redakcija dėstomo nutarimo, kuriuo tvirtinamas Finansinės pagalbos priemonių teikimo neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose, tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) teisinį priėmimo pagrindą, atsižvelgiant į 2019 m. birželio 19 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 619 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 21 d. nutarimo Nr. 1408 „Dėl Nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos 2013-2019 metų programos patvirtinimo“ pakeitimo“ priimtus pakeitimus (pakeistas programos pavadinimas).

3. Mūsų nuomone, kaip vienas iš nutarimo teisinių priėmimo pagrindų, preambulėje turėtų būti nurodyta ir Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 82 straipsnio 4 dalis, nustatanti, kad „*Vyriausybės nustatyta tvarka iš valstybės biudžeto lėšų aukštųjų mokyklų studentams gali būti teikiama parama*“. Atkreiptinas dėmesys, kad šiuo metu galiojančio ir siūlomo keisti nutarimo preambulėje šis pagrindas yra nurodytas (ir nėra aišku kodėl siūloma jo atsisakyti), ir kad tik šioje įstatymo nuostatoje yra nuoroda į pareigą Vyriausybei nustatyti paramos teikimo tvarką.

4. Pakartotinai teikiame pastabą, kad Aprašo 1 punkto nuostatos tikslintinos, nes nepilnai atitinka Aprašo turinio (Aprašo reguliavimo srities pagal skyrių pavadinimus).

5. Pakartotinai teikiame pastabą, kad Apraše turi būti atribotas reguliavimas dėl finansinės pagalbos skyrimo ir sprendimo dėl jos nutraukimo, be kita ko, Apraše nustatant ne tik finansinės pagalbos skyrimo sąlygas, bet ir jos nutraukimo sąlygas (tai turėtų būti reglamentuota visoms finansinės pagalbos priemonių rūšims).

6. Atsižvelgiant į tai, kad profesinis bakalauras ir bakalauras yra kvalifikaciniai laipsniai (žr. Mokslo ir studijų įstatymo 52 straipsnio 4 dalį), tikslintinas Aprašo 3.2.1 papunktis.

7. Aprašo 13 ir 15 punktų nuostatos pagal turinį neatitinka Aprašo IV skyriaus pavadinimo ir jo reguliavimo apimties, todėl finansinės pagalbos priemonės, teikiamos neįgaliems studentams, turėtų būti nurodomos Aprašo III skyriuje. Be to, mūsų nuomone, Apraše turėtų būti sureglamentuotos ir nustatytos aiškos nuostatos, nustatančios galimybę tam pačiam studentui skirti kelias skirtingų rūšių finansinės pagalbos priemones (tikslines išmokas, nurodytas Aprašo 13.1, 13.2 papunkčiuose ir 15 punkte).

8. Aprašo 11.3 ir 11.4 papunkčiuose kalbant apie atitinkamą laikotarpį, studijas ar jų dalį vartojama formuluotė „*už kurį (kurią) buvo mokėtos išmokos*“, tuo tarpu Aprašo 11.5 papunktyje kalbant apie semestrus vartojama formuluotė „*už kuriuos yra gavęs finansinę pagalbą*“. Mūsų nuomone, šios formuluotės yra tapačios ir turėtų būti suvienodintos bei vartotina formuluotė „*tikslinės išmokos*“ (derinant su Aprašo 13, 15 punktų nuostatomis).

9. Remiantis Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo 2 straipsnio 13 dalimi, Aprašo 13.1 papunktyje reikia išbraukti žodį „*valstybinės*“.

10. Aprašo 15 punkte duodama klaidinanti nuoroda į „*Aprašo 5 punkte nurodytus asmenis*“ (Aprašo 5 punkte nurodomas dokumentų sąrašas, kuriuos turi pateikti neįgalusis, norintis gauti finansinę pagalbą).

11. Atsižvelgiant į tai, kad finansinė pagalba teikiama iš valstybės biudžeto lėšų, o Vyriausybė Seimui atitinkamų metų valstybės biudžeto projektą turi pateikti ne vėliau kaip spalio 17 d., siūlome įvertinti Aprašo 19 punkto, nustatančio, kad „*Kasmet iki spalio 15 d. aukštoji mokykla teikia Departamentui informaciją apie prognozuojamą lėšų poreikį finansinei pagalbai neįgaliesiems ateinančiais kalendoriniais metais teikti*“, pridėtinę vertę bei santykį su valstybės biudžeto projekto rengimo procedūromis (dėl jame nurodomo termino).

12. Atsižvelgiant į tai, kad Apraše nesistemiškai vartojamos formuluotės „*finansinė pagalba*“ „*finansinės pagalbos priemonės*“ (įskaitant Aprašo pavadinimą, skyrių pavadinimus ir atitinkamų punktų formuluotes), Aprašo nuostatos turėtų būti peržiūrėtos šiuo aspektu ir atitinkamai patikslintos.

13. Reikia suvienodinti (prireikus įvedus atitinkamą santrumpą) Apraše minimas ir tuos pačius subjektus įvardijančias skirtingas formuluotes: „*neįgalieji, studijuojantys aukštosiose mokyklose*“

(pvz., Aprašo 1 punktas ir kt.), „*neįgalūs studentai*“ (pvz., Aprašo 3 punktas ir kt.), „*neįgalusis*“ (pvz., Aprašo 5, 11, 13 punktai ir kt.), „*asmuo*“ (pvz., Aprašo 4 punktas ir kt.).

14. Aprašo 15, 25 punktai tikslintini teisės technikos aspektu - remiantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr.1R-298, 6.1 papunkčiu, pirmą kartą nurodant atitinkamos institucijos pavadinimą, jis rašomas pilnas - su žodžiais Lietuvos Respublikos, o toliau- jau be minėtų žodžių.

Pakartotinai atkreipiame dėmesį dėl kitų su Projektu susijusių aspektų:

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad atskiros socialinės paramos rūšys, asmenys, kuriems skiriama socialinė parama, socialinės paramos skyrimo ir mokėjimo pagrindai, sąlygos, dydžiai pagal Konstituciją gali būti nustatyti tik įstatymu (2004 m. kovo 5 d., 2014 m. balandžio 14 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad poįstatyminiais teisės aktais galima nustatyti tik socialinės apsaugos, socialinės paramos santykius reguliuojančių įstatymų įgyvendinimo tvarką. Poįstatyminiu teisiniu reguliavimu negalima nustatyti asmens teisės į socialinę paramą atsiradimo sąlygų, taip pat riboti šios teisės apimtį. Todėl šiuo konkrečiu atveju pažymime, kad nurodytas Aprašo priėmimo teisinis pagrindas neįpareigoja tiesiogiai Vyriausybės tvirtinti finansinės pagalbos priemonių teikimo neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose, tvarką, tuo labiau nustatyti jos dydžius ir teikimo sąlygas. Todėl turi būti vertinama galimybė su specialiųjų poreikių tenkinimu susijusią valstybės paramą neįgaliesiems reguliuoti viename teisės akte, įstatymu tiesiogiai pavedant Vyriausybei nustatyti finansinės paramos (pagalbos) teikimo tvarką, pavyzdžiui, atitinkamomis nuostatomis pildant Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymą ar pan. Kita vertus, Apraše nustatytas reguliavimas neatsiejamas nuo Mokslo ir studijų įstatyme nustatytos paramos studentams teikimo. Atkreiptinas dėmesys, kad Vyriausybė 2019 m. liepos 31 d. posėdyje pritarė Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateiktam Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 82 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 82¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XIII-2958 ir Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2534 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-2959“ projektui (TAP-19-974(2), TAIS Nr. 19-8650), kuriuo iš esmės pritariama Mokslo ir studijų įstatymo pakeitimui detaliam reglamentuoti socialinių stipendijų studentams teikimą, t. y., įstatyme nustatyti jų dydžius, teisę į šias stipendijas turinčius studentus. Pastebime, kad siūlomu pakeitimu siūloma nustatyti, kad socialines stipendijas gali gauti ir tie studentai, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas 45 procentų ar mažesnis darbingumo lygis arba sunkus ar vidutinis neįgalumo lygis. Todėl tikslinga būtų įvertinti galimybę šiame įstatyme nustatyti neįgaliams studentams skiriamos papildomos paramos,

reikalingos specialiųjų poreikių besimokant tenkinimui, skyrimo pagrindus bei dydį. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad šiuo metu Švietimo, mokslo ir sporto ministerija taip pat yra pateikusi Vyriausybei Mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 9, 74, 75, 77, 79, 82, 83 straipsnių pakeitimo, papildymo 83-1 straipsniu ir 76 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektą (TAP-19-1213, TAIS Nr.18-15442(5), kuriame tik redakciškai siūloma keisti ir Mokslo ir studijų įstatymo 82 straipsnio 4 dalį.

Teisės grupės vyriausiasis patarėjas

Deividas Kriaučiūnas

Daiva Gubistienė, tel. 8 706 63 736, el. p. daiva.gubistiene@lr.lt